

Novel·la Ovejero escriu una intrigant obra sobre la impostura i l'amor

Mentides i dobles

José Ovejero
La invención del amor

ALFAGUARA
256 PÀGINES
18 EUROS

Premi Alfaguara de Novel·la 2013

J.A. MASOLIVER RÓDENAS

La invención del amor, de José Ovejero (Madrid, 1958), està basada en una acumulació de sorpreses i malentesos. El narrador rep una trucada d'un tal Luis, a qui no coneix de res, donant-li el condol per la mort de la Clara en un accident. En Samuel és soci minoritari d'una empresa de materials de construcció que no passa per un dels seus millors moments. Fa quatre anys que viu sol i "pequeñas manías se van instalando en su vida cotidiana". Ha evitat sempre l'amor i mai no ha trobat motius per plorar. Però la misteriosa trucada suposa una invitació a sortir d'aquesta vida grisa, arrossegat per la necessitat d'esbrinar qui és aquesta misteriosa Clara. Des del moment en què assisteix al tanatori es desenvolupa una cadena de malentesos que no sempre ho són, perquè si en Samuel inicia una recerca que li permeti descobrir qui és la Clara, ahora necessita inventar-se l'amor per donar un nou sentit a la seva vida.

A mesura que avancem tenim la sensació que Ovejero s'ha ficat en un atzucac, centrat exclusivament a trobar la que considera que és ja la dona estimada. Però, quan la mesquina realitat quotidiana s'alia amb la imaginació, van sorgint noves situacions i s'accelera el ritme

narratiu per vorejar l'absurd sense caure-hi necessàriament. Cada nou pas que en Samuel fa en les seves indagacions afegeix un altre sobresalt, un altre desconcert. Són moltes les dones que apareixen a la seva vida, algunes prometedores aventures que s'esvaeixen i que es queden en el desig d'una abraçada per tenir un afecte compartit, d'altres que ens arriben del passat, com la provocadora Araceli, que amb el pretext de voler saber si necessita fer-se un implant li mostra els pits i el convida a tocar-los. O la Carlota, que va al Prado per veure sempre tres quadres i que adora les relacions triangulars, sempre que siguin amb dones.

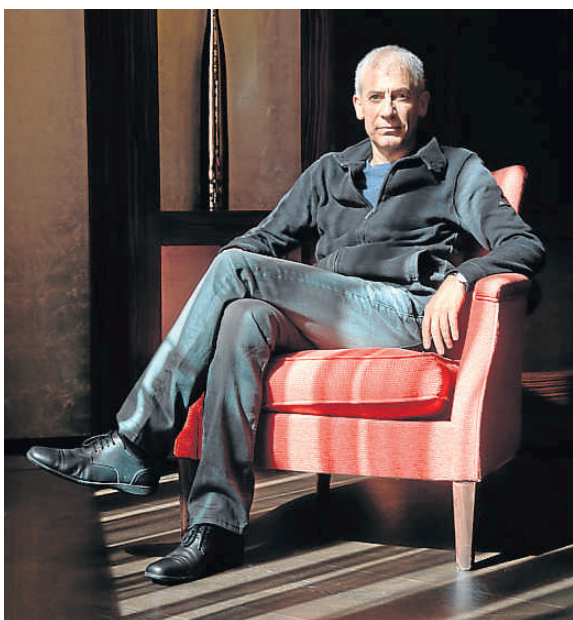
La decisió del seu soci José Manuel de vendre l'empresa a uns kosovars enriqueix la narració i confirma una faceta de la personalitat d'en Samuel: la seva apatia, el seu desinterès pel que l'envolta, feliç a la seva terrassa de Madrid. Si l'aparició de la Clara representava la primera oportunitat de donar un nou sentit a la seva vida i a la indagació que ha iniciat, aquest canvi de rumb vital assoleix el seu ple sentit amb la germana gran de

En Samuel fingeix que ha conegut la Clara en el mateix sentit que Don Quixot s'inventa Dulcinea

la Clara, la Carina. És gràcies a ella que podrà anar reconstruint la vida del seu amor imaginat.

En Samuel fingeix des del principi que ha conegut la Clara en el mateix sentit en què Don Quixot s'inventa Dulcinea, perquè així li convé com a cavaller errant. I, com passa a les novel·les, és a través de la imaginació que es crea la realitat. La Clara va tenir un passat agitat, de noia rebel, encara que va acabar tornant a la cleda familiar per finalment casar-se amb l'Alejandro, l'amo d'una botiga de mobles. L'assenyada Carina va ser la que al final es va distanciar del seu pare per arribar a "la soledad de la vida adulta" d'una dona que "no ha encontrado la manera de ser feliz y que sospecha que no lo va a conseguir". Tot adquirirà una nova i insòlita dimensió quan en Samuel descobreixi que hi ha un altre Samuel al seu edifici, al qual anava dirigit el missatge i que és el veritable amant de la Clara.

Estem davant d'una història potencialment dramàtica que seguim amb alegria i, ahora, amb inquietud a causa del desig que acabi per descobrir-se l'acumulació de mentides. La mentida i el doble són els elements que donen veritable substància a *La invención del amor*, tan propera als dobles de Juan José Millás (penso en la Laura i en Julio). I pel que fa al final feliç, és el que sospitàvem i el que demana l'esperit d'aquesta novel·la. |

José Ovejero

KIM MANRESA

Dietari i assaig Pensar l'alteritat a partir de l'experiència de traduir

Tímid badoc content

Francesc Parcerisas
Sense mans.
Metàfores i papers sobre la traducció

GALÀXIA GUTENBERG /
CERCLE DE LECTORS
203 PÀGINES
19,50 EUROS

Premi Internacional d'Assaig Josep Palau i Fabre

Francesc Parcerisas
La primavera a Pequín. Un dietari

GALÀXIA GUTENBERG /
CERCLE DE LECTORS
199 PÀGINES
22 EUROS

Premi Llibreter

JULIÀ GUILLAMON

El maig del 2011 van convidar Francesc Parcerisas (Barcelona, 1944) a uns seminaris a la Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín i n'han resultat dos llibres: un dietari on explica l'experiència d'estar en un país estrany, en una situació que planteja a cada pas la qüestió de l'alteritat cultural, i un volum d'assaigs sobre la traducció, que conté algunes de les lliçons que devia donar als seus alumnes xinesos, perquè llegits els dos llibres l'un darrere l'altre hi trobes no només punts de contacte, relacionats amb la manera de veure el món de l'autor, sinó també metàfores ben concretes que es repeteixen, com ara la idea de la centrifugació i la centripetació aplicada a la traducció: l'expansió dels textos pel món fa que perdin matèria original i que, en contacte amb altres llengües i cultures, incorporin nous continguts. La centripetació torna a marcar quin és el centre, sovint –sobretot en el cas de textos religiosos– a garrotades.

La imatge de la rentadora amb dues funcions que Parcerisas fa servir per encetar les seves classes és molt simptomàtica de com funciona el seu cap: tradueix les intuïcions en imatges plàstiques que torna a traduir en conceptes. D'aquesta manera pot comparar la feina

Francesc Parcerisas a les oficines de Quaderns Crema

ANA JIMÉNEZ

del traductor amb la de l'agent doble o, en una imatge brillant que fa servir com a conclusió del llibre d'assaigs, amb el joc de mans del mag que fa sortir un cigarret de l'orella de l'espectador.

Parcerisas no deixa de banda cap aspecte dels que envolten la traducció: s'interessa per la feina dels traductors petaners i de les traduccions anònimes (ell en diu "de marca blanca"), pels llibres més traduïts del món (i no fa escarafalls que siguin novel·les de patacada que compra al Mercat de Sant Antoni d'amagat) i pels factors culturals que envolten la traducció i que fan que en una determinada època els herois homèrics portin perruca (Alexander Pope) i en una altra siguin pescadors de l'Empordà (Carles Riba). Els mateixos factors culturals que duen els editors i traductors soviètics d'*El senyor dels anells* a subratllar els aspectes científics de l'obra de Tolkien per desactivar-ne la possible lectura política. També examina, en el paral·lelisme revelador d'un assaig documentat i excel·lent, el paper dels intèrprets a la colonització d'Amèrica i a les guerres de l'Iraq.

Per a Parcerisas el traductor és un agent doble, un mag que treu un cigarret de l'orella de l'espectador

És conscient que a tota traducció hi ha un joc de poder i adopta el punt de vista dels indis d'Amèrica i dels occitans d'Europa. És ben poc ortodox i en un altre text reeixit d'aquest llibre mostra com una bona traducció pot modificar l'ambientació i els referents d'un poema: passar de l'Ulster a Gelida i canviar les forces especials per la Guàrdia Civil. Enfront dels que s'exclamen de la crisi de les humanitats, Parcerisas creu que cal crear un nou humanisme que s'emmiralli en la realitat i no pas en els valors del segle XIX.

És amb aquesta aspiració que ha escrit el dietari de Pequín que combina observacions de la realitat (entre l'experiència de professor i el passeig del tímid badoc que no vol fer massa de turista), reflexions literàries (del maoisme post-68 a Ezra Pound), traduccions de poemes i els somnis que anota minuciosament els dies que passa fora. Escritura i traducció són aquí sinònims: quan escriu, Parcerisas intenta traduir-se i traduir el món, fer de mitjancer entre realitats diverses, a la manera del Walter Benjamin de *Dietari de Moscou*. El fet de no conèixer la llengua i anar una mica perdut fa que es fixi en detalls i situacions, i que miri d'establir el sentit que amaguen: un viatge en metro, un accident en un restaurant quan una mànega ruixa els clients o la manera de remoure terra d'uns paletes. |

Aleksandar Tisma
El uso del hombre
Traducció de Luisa
Fernández Garrido i
Tihomir Pistelek

ACANTILADO
336 PÀGINES
25 EUROS

**Darrere del cotxe
de l'exèrcit iugoslau
s'albira la
fortalesa Petrovaradin
de Novi Sad
l'abril del 1941**
CURZIO MALAPARTE /
MONDADORI / GETTY
IMAGES

Novel·la Arriba la traducció del segon llibre de la sèrie del creador serbi Aleksandar Tisma sobre l'ocupació nazi a Novi Sad, la seva ciutat natal

El diari de la senyoreta

ROBERT SALADRIGAS

El creador serbi Aleksandar Tisma (1924-2003) tenia divuit anys quan va viure l'assassinat de prop de catorze mil persones executades per l'exèrcit hongarès, esperonat pel règim col·laboracionista de l'almirall Miklós Horthy. La major part de les víctimes de la terrible matança eren jueus, però també van caure serbis, russos, hongaresos i gitans. Molt de temps després, foragitat del seu país per la seva oposició a Milosevic, Tisma va escriure entre el 1972 i el 1987 el cicle narratiu *Ramas entrelazadas*, constituït per *El libro de Blam* (Acantilado, 2006), *El uso del hombre* (que s'acaba de traduir a l'espanyol), *Escuela de impiedad, Lealtad y traición* i *El Kapo* (Acantilado, 2004). Amb aquest magnífic quintet de títols en serbi, dels quals ara en coneixem tres, Tisma, de mare hongaresa i pare serbi, va aconseguir situar al mapa de la literatura europea la ciutat on va néixer i va morir, Novi Sad, capital de la província de Vrodojna, al nord de Sèrbia i en zona d'influència del venerable Danubi. Una Novi Sad ombrívola, càlidament humana, castigada i sotmesa per les barbaritats dels ocupants nazis. El primer llibre que vaig llegir de Tisma va ser *El Kapo*, que tanca la sèrie. Em va impressionar d'allò més. Tisma descriu la tragèdia d'un sobrevivent, marcat per la

ignominia de la traïció, que arrossega el pes de la seva consciència mentre busca qui pugui perdonar-lo. L'alt voltatge i la intensitat de la prosa són enlluernadors.

L'estructura narrativa d'*El uso del hombre* es basa en tres personatges. Anna Drentvensek, una immigrant alemanya que ensenya músi-

La protagonista és Novi Sad i el que el seu microcosmos pateix en silenci durant l'ocupació nazi

ca a la Novi Sad d'abans de la catàstrofe humanitària. Se sent sola i aïllada en un lloc que li és progressivament hostil. Llavors comença un diari en el qual dona forma i sentit al seu desassossec. Un dia del 1940, l'Anna es posa malalta, se sotmet a una intervenció quirúrgica i mor durant el postoperatori. Confia el seu diari, anomenat "el diari de la senyoreta", a una deixeble molt jove que es diu Vera Kroner, filla d'un comerciant jueu. Un altre dels seus alumnes és Sredoje Lazukic, fill d'un advocat serbi d'ideologia nacionalista.

La ferotgia de la guerra, la repressió i el caos separa els dos joves. Les circumstàncies brutals empenyeran la Vera a prostituir-se. La

seva mare, alemanya, també era una prostituta que es va casar amb el burgès jueu per fugir de la misèria. Tota la família, tret de la mare, serà deportada a Auschwitz. La Vera aconseguirà sobreposar-se a les humiliacions sofertes durant l'estada al bordell del camp d'extermini, dolorosament escindida entre la voluntat de sobreviure i les objeccions ètiques que li impediran de portar una vida normal. Sredoje Lazukic tampoc no eludeix la sort que el destí li té reservada, tot i que, oportunista de mena, tant se li'n dona canviar de bàndol si cal. Al final de la guerra, la Vera i l'Sredoje es troben, decideixen ajuntar les seves malmeses esperances, i, com a gest simbòlic, calen foc al diari de l'Anna, testimoni d'un temps que van devorar els crematoris. A tall de conclusió i epitafi, Tisma ho sintetitza amb paraules brillants: "Por fin las llamas se apoderan de todas las hojas, lamen las tapas, retorciéndolas y ennegreciéndolas, se unen en una sola llama rojo-amarillenta que flama y salta muy alto para después empezar a extinguirse lentamente, a caer hasta el fondo, a tremolar y desaparecer dejando tras de sí brasas y ceniza".

M'atreveixo a dir que la trama novel·lesca és gairebé secundària. Tisma atribueix el veritable protagonisme a Novi Sad, regada per les aigües fosques, civilitzades i bel·licoses del Danubi, i tot allò que el microcosmos de la ciutat conté i pateix en silenci durant l'etapa dels excessos nazis: assetjaments, execucions massives, deportacions en vagons de bestiar, petites històries d'heroisme, actes d'humanitat, xiscles de terror, gemecs d'agonia. Un té la sensació, transportat per l'escriptura de Tisma, de veure els carrers ombrívols de Novi Sad i respirar l'atmosfera d'aquella població esclavitzada que no crec que aleshores ultrapassés de gaire els dos-cents mil habitants. Vet aquí el seu excepcional talent i poder de convicció. |